

ЛІТЕРАТУРА

1. Коломієць Д. І. Інтеграція знань з природничо-математичних і спеціальних дисциплін у професійній підготовці учителя трудового навчання: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. – К., 2001. – 20 с.
2. Методика трудового навчання: проектно-технологічний підхід: навч. посібник; за заг. ред. О. М. Коберника, В. К. Сидоренка / Бербець В. В., Дубова Н. В., Коберник О. М., Кравченко Т. В. та ін. – Умань: КопіЦентр, 2007. – 204 с.
3. Нісімчук А. С. Сучасні педагогічні технології: навч. посібник / А. С. Нісімчук, О. С. Падалка, О. Т. Шпак. – К.: Просвіта, 2000. – 368 с.
4. Прусак В. Ф. Дизайнерська освіта в технічному вузі / В. Ф. Прусак // Науковий вісник: зб. наук.-тех. праць. – Львів: Престиж-інформ, 1999. – Вип. 9.5: Проблеми дизайнерської освіти на рубежі ХХІ ст.: наука, освіта, технології. – С. 31–34.
5. Сидоренко В. К. Проектно-технологічний підхід як основа оновлення змісту трудового навчання школярів / В. К. Сидоренко // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2004. – № 1. – С. 2–4.
6. Сучасний урок технологій у старшій школі: навчально-методичний посібник / заг. ред. О. М. Коберника. – Умань: ПП Жовтий, 2011. – 248 с.
7. Учебный план и программы по дизайну и технологии / Департамент образования, Уэльское отделение. Англия, 1998. – 48 с.

REFERENCES

1. Kolomiyets' D. I. Intehratsiyaznan' z pryrodnycho-matematychnykh i spetsial'nykh dystsyplin u profesiyiniy pidhotovtsi uchytelya trudovoho navchannya [Integrating knowledge of mathematics and natural sciences spetsialnyh in the training of the teacher labor training], avtoref. dys. kand. ped. nauk, 13.00.04, In-t pedahohiky i psykholohiyiprof. osvity APN Ukrayiny, Kyiv, 2001. 20 p.
2. Metodyka trudovoho navchannya: proektno-tekhnohichnyy pidkhid: navch. posib. [The method of labor studies, design and technological approach], Berbets V. V., Dubova N V., Kobernyk O M., Kravchenko T V., ta in.; za zah. red. O. M. Kobernyka, V. K. Sydorenka, Uman', KopiTsentr, 2007. 204 p.
3. Nisimchuk A. S. Suchasni pedahohichni tekhnolohiyi: navchal'ny yposibnyk [Modern educational technology], A. S. Nisimchuk, O. S. Padalka, O. T. Hpak, Kyiv, Prosvita, 2000. 368 p.
4. Prusak V. F. Dyzayners'ka osvita v tekhnichnomu vuzi [Design education in technical college], Naukovyy visnyk, zb. nauk. tekhn. pr. L'viv, Prestyzh-inform, 1999. – Vol. 9.5, Problemy dyzayners'koyi osvity na rubezhi XXI st., nauka, osvita, tekhnolohiyi, pp. 31–34.
5. Sydorenko V. K. Proektno-tekhnohichnyy pidkhid yak osnova onovlennya zmistu trudovoho navchannya shkolyariv [Design and technological approach as a basis to update the content of labor education students], Trudova pidhotovka v zakladakh osvity, 2004, Vol 1, pp. 2–4.
6. Suchasnyy urok tekhnolohiy u starshiy shkoli: navchal'no-metodychnyy posibnyk [Modern technology lesson in high school], zah. red. O. M. Kobernyka, Uman': PP Zhovtyy, 2011. 248 p.
7. Uchebnyi plan i programy po dizainu i tekhnologii [Curriculum and programs for design and technology], Depatr. Obrazovaniya, Uel'skoeotd. Angliya, 1998. 48 p.

УДК 378.147

Л. В. БОЖКО

**ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ
І КРЕСЛЕННЯ У КОНТЕКСТІ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ**

Обґрунтовано особливості професійної підготовки майбутніх учителів технологій і креслення. Аргументовано змістову характеристику поняття «професійна підготовка майбутнього вчителя технологій і креслення». Подано характеристику понять «професійна підготовка», «компетентність» і «професійна компетентність». Сформульовано вимоги до професійної підготовки майбутніх учителів технологій і креслення у контексті компетентнісного підходу, їх професійно значущих якостей. Виявлено особливості компетентнісного підходу в професійній підготовці майбутніх учителів технологій і креслення.

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Здійснено прогностичне обґрунтування напрямів удосконалення професійної підготовки здобувачів вищої педагогічної освіти за напрямом «Технологічна освіта».

Ключові слова: професійна підготовка, компетентність, професійна діяльність вчителя технологій і креслення, трудова підготовка, професійна компетентність майбутнього вчителя технологій і креслення.

А. В. БОЖКО

ПРОФЕСИОНАЛЬНАЯ ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ТЕХНОЛОГИЙ И ЧЕРЧЕНИЯ В КОНТЕКСТЕ КОМПЕТЕНТНОСТНОГО ПОДХОДА

Обоснованы особенности профессиональной подготовки будущих учителей технологии и черчения. Аргументированно содержательную характеристику понятия «профессиональная подготовка будущего учителя технологий и черчения». Дана характеристика понятий «профессиональная подготовка», «компетентность» и «профессиональная компетентность». Сформулированы требования к профессиональной подготовке будущих учителей технологии и черчения в контексте компетентностного подхода, их профессионально значимых качеств. Выявлены особенности компетентностного подхода в профессиональной подготовке будущих учителей технологии и черчения. Осуществлено прогностическое обоснование направлений совершенствования профессиональной подготовки студентов по направлению «Технологическое образование».

Ключевые слова: профессиональная подготовка, компетентность, профессиональная деятельность учителя технологии и черчения, трудовая подготовка, профессиональная компетентность будущего учителя технологии и черчения.

L. BOZHKO

PROFESSIONAL TRAINING OF THE FUTURE TECHNOLOGY AND TECHNICAL DRAWING TEACHERS BASED ON THE COMPETENCY APPROACH

The article outlines the peculiarities of professional training of the future technology and technical drawing teachers. The content characteristics of the concept «professional training of the future technology and technical drawing teacher» are given. The characteristics of the concepts «professional training», «competence» and «professional competence» are given. The requirements to professional training of the future technology and technical drawing teachers are formulated according to the competence approach, their professionally significant qualities. Peculiarities of the competence approach in professional training of the future technology and technical drawing teachers are defined. Predictive justification of the ways of improving professional training of students in the field «Technological education» is done.

Keywords: professional training, competency, professional activity of the technology and technical drawing teacher, vocational training, professional competence of the future technology and technical drawing teacher.

Усвідомлення необхідності формування в майбутнього фахівця професійної компетентності втілено у принципі професійної спрямованості вищої освіти, що регулює взаємозв'язок загальноосвітніх, загальнотехнічних знань і конкретно-практичний характер знань, умінь і навичок в обраній професії, сприяє формуванню професійної спрямованості особистості. Питання формування і розвитку професійної компетентності учнів представлені в багатьох чинних нормативних документах з питань освіти. Так, у Державному стандарті базової і повної середньої освіти зазначено, що мета освітньої галузі «Технології» полягає в формуванні й розвитку проектно-технологічної компетентності учнів, що відображується в збагаченні їх творчого потенціалу та подальшій соціалізації в суспільстві.

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Впроваджена у закладах освіти України з 2005 р. проектно-технологічна система трудового навчання учнів потребує відповідної підготовки вчителів, а також розробки її належного змістово-методичного забезпечення. Враховуючи вищезазначене, у закладах післядипломної освіти педагогічних кадрів розпочато цілеспрямовану й систематичну діяльність із перепідготовки та підвищення кваліфікації вчителів щодо реалізації проектно-технологічного підходу в трудовому навчанні учнів.

Теоретико-методичні засади професійної підготовки педагогічних кадрів до здійснення трудового навчання школярів вивчали О. Коберник, В. Мадзігон, В. Сидоренко, Н. Слюсаренко, Д. Тхоржевський та ін. В останні роки з'явилися цікаві й перспективні напрацювання сучасних дослідників щодо застосування проектної діяльності в практиці вищої школи (В. Алексюк, В. Денисенко, І. Колеснікова, С. Ксьонз, З. Курлянд, М. Пелагейченко, О. Пехота, Л. Савченко, О. Саган, Н. Тверезовська, А. Терещук, Г. Терещук, Р. Хмелюк, В. Юрженко та ін.). У працях В. Бербец, Т. Бербец, О. Белошицького, В. Вдовченко, В. Вишневецького, Н. Дубової, Н. Матяш, Т. Мачачі, В. Симоненка, А. Тарари, Б. Терещука, В. Тименка, В. Туташинського, Н. Шиян, С. Яшука та інших авторів обґрунтовуються сутність та значущість застосування проектного навчання в трудовій підготовці учнів.

Разом з тим питання професійної підготовки вчителів до реалізації проектного підходу в трудовому навчанні учнів не отримало належного висвітлення й залишається актуальним. Аналіз практики використання цього підходу в загальноосвітній школі України свідчить, що внаслідок відсутності злагодженої підготовки до професійної компетентності майбутніх учителів технології існує проблема якісного становлення фахівців до проектної діяльності. Більшість учителів на момент впровадження проектної системи не готові до якісної її реалізації, оскільки рівень їх теоретико-методичних знань та вмінь недостатній для організації відповідної навчально-трудової діяльності учнів.

Мета статті – виявити основні напрями модернізації професійної підготовки майбутніх учителів технологій і креслення у контексті сучасних трансформацій, визначити можливості компетентнісного підходу в межах змісту професійної підготовки майбутніх учителів технологій і креслення.

Питання професійної підготовки вчителів є предметом пошуку багатьох вітчизняних та зарубіжних учених (В. Бондар, О. Заболотська, І. Зязюн, О. Новіков, Л. Савченко, О. Пометун та ін.). В науковій літературі професійні компетенції інколи розглядаються як певні кваліфікації. До найважливіших і найбільш розповсюджених ключових кваліфікацій відносяться: позапрофесійні кваліфікації; базові кваліфікації (компетентності); надпрофесійні кваліфікації; кваліфікації майбутнього; кваліфікації «на перетинанні»; міжпрофесійні кваліфікації (здатності).

Кращою оцінкою рівня професійної підготовки, відповідно і рівня професійної компетентності, є фактор працевлаштування випускників. Як відомо, на цьому етапі життя вони гостро відчувають таку проблему, як власну конкурентоспроможність. Це поняття можна впевнено віднести до найбільш важливих факторів професійної компетентності. Водночас ми маємо право назвати конкурентоспроможність результатом професійної компетентності.

Проблема змісту підготовки фахівця перебуває в центрі уваги сучасної педагогічної науки, на що вказують численні дослідження в галузі розробки теоретичних засад відбору та структурування його елементів (В. Краєвський, І. Лернер, М. Скаткін та ін.), підходів до побудови навчальних планів та навчальних програм (Д. Дейкун, І. Моргунов, В. Роменець, Д. Сметанін, В. Стешенко, М. Тименко, Д. Тхоржевський та ін.).

Дослідження проблем підготовки вчителя трудового навчання здійснювалися за такими напрямами: проблеми фундаментальної підготовки вчителя трудового навчання (В. Сидоренко), підготовка вчителя трудового навчання до проектної діяльності (О. Коберник, Є. Мегем, С. Яшук), до інноваційної педагогічної та художньо-конструкторської діяльності (Н. Знамеровська, О. Сидоренко, Б. Прокопович), до педагогічної дослідницької діяльності (Є. Кулик). Різні питання теорії і практики трудового виховання висвітлено в дослідженнях В. Андріяшина, С. Батишева, Р. Гуревича, В. Мадзігона, Г. Терещука, Д. Тхоржевського та інших вчених.

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Д. Тхоржевський, розглядаючи підготовку вчителя трудового навчання, звертав увагу на особливості професії, наголошував на тому, що вчитель працює з дітьми різного віку й має враховувати їх вікові особливості. Учений вважав учителя трудового навчання організатором навчально-виховного процесу. Професійну діяльність учителя трудового навчання науковець розглядав з позицій системного підходу. На його думку, ця діяльність включає: навчальну, методичну, виховну та педагогічну дослідницьку роботи

Л. Оршанський вивчав проблему з художньо-трудової підготовки майбутніх учителів технології. Зміст такої підготовки має, на його думку, ґрунтуватися на обсяг професійних знань та вмінь, мистецьку та технічну освіченість. Науковцем з'ясовано, що художньо-трудова підготовка – це процес, який ґрунтується на гуманітарній, психолого-педагогічній, мистецтвознавчій і технологічній освіті, забезпечує майбутньому учителю трудового навчання не лише відповідний обсяг професійних знань та вмінь, а й мистецьку і технічну освіченість, що створює умови для творчого розвитку та формування національної самосвідомості, підвищує його конкурентоспроможність у соціальній і виробничій сфері. Основу такої підготовки, як зазначає Л. Оршанський становлять інтегровані, найбільш узагальнені знання про традиційне народне мистецтво, технології виготовлення декоративно-ужиткових виробів та відповідні художньо-трудова і методичні вміння, якими студенти оволодіють у процесі вивчення навчальних курсів: «Малюнок», «Основи композиції», «Практикум з художньої обробки матеріалів» [4].

Питаннями підготовки майбутнього учителя технологій до формування в учнів основної школи творчо-інтелектуальних здібностей займалась Н. Мироненко. Вона визначила поняття «готовність майбутнього вчителя технологій до формування в учнів творчо-інтелектуальних здібностей» як певну характеристику майбутнього педагога, яка відображає рівень знань, усвідомлення психолого-педагогічних закономірностей формування творчо-інтелектуальних здібностей учнів на уроках трудового навчання, розвинуту позитивну мотивацію до формування творчо-інтелектуальних здібностей учнів, вміннями добирати мету, технології, засоби навчання та розвинутими власними творчо-інтелектуальними здібностями. На підставі виявлених багатоаспектних зв'язків висвітлено комплексний характер підготовки майбутнього учителя технологій до формування в учнів творчо-інтелектуальних здібностей і визначено критерії готовності спеціалістів галузі «Технології» до здійснення зазначеної діяльності: мотиваційний, когнітивний, практико-діяльнісний. Основний акцент у підготовці майбутнього учителя технологій є використання інновацій у навчальному процесі, усвідомлення нових дидактичних завдань, використання різних видів навчально-пізнавальної діяльності.

Мотиваційний критерій перевірявся за допомогою модифікованої методики Л. Туріщевої та О. Гончаренко «Спрямованість на формування творчо-інтелектуальних здібностей учнів». Когнітивний критерій досліджувався під час модульних та залікових робіт студентів, усних опитувань та семінарських занять. Практико-діяльнісний критерій досліджувався за допомогою модифікованої методики О. Марінушкіної «Визначення схильності майбутніх вчителів технологій до формування творчо-інтелектуальних здібностей учнів» та анкетною, запропонованою Л. Туріщевою «Виявлення рівнів готовності майбутніх вчителів технологій до здійснення інноваційної діяльності».

Г. Гаврилюк запропонувала, що готовність учителя до реалізації проектно-технологічного підходу в трудовому навчанні учнів – це інтегроване утворення фахівця, що базується на відповідних мотивах, знаннях, уміннях, навичках та досвіді й надає йому можливість цілеспрямовано, активно діяти при впровадженні у навчально-виховний процес зазначеного підходу.

Освітньо-професійну підготовку майбутнього вчителя в дослідженнях В. Стешенка представлено у вигляді інформаційного поля про складові педагогічної діяльності педагога, що визначається як освітній простір. Цей освітній простір розглянуто як зміст освіти, відображений в освітньо-кваліфікаційних характеристиках, освітньо-професійних програмах, навчальних планах та навчальних програмах підготовки фахівця. Носіями інформації в освітньому просторі автор визначив навчальні дисципліни, їх компоненти, між якими є міжпредметна взаємодія за змістовими лініями освітньо-професійної підготовки. Їх визначення та забезпечення відповідних умов здійснення має, на думку В. Стешенка, суттєвий вплив на

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

оптимізацію змісту освітньо-професійної підготовки фахівця, бо вони пронизують весь термін навчання та спрямовані на оволодіння майбутнім фахівцем певними видами (способами) професійної діяльності. У застосуванні інформаційного підходу під час конструювання змісту освітньо-професійної підготовки вчителя технологій дослідник підкреслив важливість визначення в освітньому просторі об'єму, повноти, глибини та широти знань про способи професійної діяльності педагога [7, с. 76].

Професійна підготовка забезпечується комплексною організацією навчального процесу з професійно-орієнтованих дисциплін, органічною єдністю різних форм навчання, взаємозв'язком лекційних, лабораторно-практичних занять, практикумів, поєднанням навчальних занять і навчально-виробничих практик. В умовах сучасного реформування вищої школи досягнення ефективного вирішення завдань на заняттях за рахунок скорочення кількості часу потребує встановлення педагогічно доцільного співвідношення різних форм навчальних занять і видів робіт.

Н. Борисенко під професійною підготовкою майбутніх учителів технологій розуміє деякий спеціально організований процес професійного розвитку фахівця, що забезпечує набуття базових знань, умінь і навичок, практичного досвіду, норм поведінки, які уможливають можливість успішну роботу з певної професії, і його результат – сформовану готовність до виконання майбутніх професійних завдань [1, с. 297].

Змістовий аспект професійної підготовки майбутніх учителів технологій і креслення пов'язаний із розробкою на підставі визначених Державними освітніми стандартами освітньо-кваліфікаційних характеристик, освітньо-професійних програм, навчальних планів, програм, підручників і навчальних посібників із професійно-орієнтованих дисциплін. Процесуальний аспект передбачає оптимізацію методів й організаційних форм навчання. Результативний аспект характеризується певним рівнем розвитку особистості вчителя, сформованістю її складових компонентів.

Теорія і методика навчання технологій (трудового навчання) як дидактично обґрунтована система знань, умінь та навичок, досвіду професійно-педагогічної діяльності покликана забезпечити підготовку майбутніх учителів технологій і креслення до реалізації Державних стандартів змісту освітньої галузі «Технологія» та чинних навчальних програм загальноосвітніх навчальних закладів, яка ґрунтується на використанні проектування у сучасній школі.

Значним здобутком у справі підготовки майбутнього вчителя трудового навчання до проектної діяльності учнів є розроблені В. Бербец, Н. Дубовою, О. Коберником зміст, структура та основні етапи проектно-технологічної діяльності, розглядається методика організації проектно-технологічної діяльності у процесі вивчення учнями модулів навчальної програми з обслуговуючої праці у 5–9 класах загальноосвітніх навчальних закладів.

С. Ізбаш доводить, що проектне навчання забезпечує систему дієвих зворотних зв'язків, сприяє розвитку особистості не тільки тих, хто навчається, а й педагогів, які беруть участь у проектній діяльності. Воно надає їм нові можливості для вдосконалення професійної майстерності, подальшого поглиблення педагогічного співробітництва, що, безперечно, сприяє оптимізації навчального процесу і підвищує ефективність навчання.

Значною мірою теоретичні основи проектної діяльності розроблені у працях В. Гузеєва, О. Коберника, П. Лернера, Н. Матяш, Н. Пахомової, Дж. Пітта, І. Сергеева, В. Сидоренка, В. Симоненка, І. Чечеля, С. Ящука та ін. Їх дослідження свідчать, що основою проектної діяльності у навчанні є розвиток у них пізнавальних навичок, критичного мислення, вміння самостійно конструювати власні знання й орієнтуватися в інформаційному просторі.

Н. Матяш і В. Симоненко встановили три етапи проектної діяльності: підготовчий (дослідницький), технологічний, заключний. Модель проектно-технологічної діяльності учнів на уроках трудового навчання представлена у працях О. Коберника, С. Ящука. Вона складається з чотирьох етапів: організаційно-підготовчого, конструкторського, технологічного, заключного. Кожен етап проектно-технологічної діяльності має свої підетапи або стадії її виконання. Насправді, як відзначає Н. Конишева, найбільш суттєвою частиною проектної діяльності є мисленеве прогнозування, складання задуму, передбачаючи його подальше практичне втілення.

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Є. Мегем, В. Сидоренко зазначають, що мета технологічної освіти – це розвиток творчих здібностей студентів шляхом залучення їх до проектної діяльності, формування професійних, соціально значимих знань та умінь: підготовка майбутнього учителя трудового навчання до реалізації проектно-технологічного підходу в освітній галузі «Технологія».

Отже, головними чинниками професійної підготовки сучасного вчителя технологій, що впливають на становлення його особистості, є осучаснення змісту, форм і методів професійної підготовки, застосування різноманітних технологій навчання, компетентнісний характер підготовки.

Сучасний учитель технологій – це педагог, який відчуває потребу постійно поповнювати свої знання, розвивати свої розумові здібності, вміє всебічно користуватися своїми інтелектуальними й творчими можливостями, професійними навичками. Зміст професійно-педагогічної підготовки складають загальнонаукові та теоретичні засади педагогічної науки як підгрунтя професійної підготовки майбутнього вчителя технологій і креслення.

Компетентнісний підхід передбачає формування в тих, хто навчається, як компетенцій, так і компетентностей залежно від сфери діяльності особистості.

У науковій літературі й довідкових джерелах існує чимало визначень досліджуваних нами понять. Так, словники трактують поняття «компетентний» (від лат. *competens* – належний, відповідний, здатний) як знаючий, обізнаний, досвідчений у певній галузі фахівець, що має право за рівнем своїх знань і повноважень робити або вирішувати що-небудь, судити про щось; такий, що має право вирішувати питання як підвідомчі [2, с. 149]. До цієї категорії примикає чимало інших понять, зокрема, «компетентність», «компетенція», «компетентності» й «компетенції». При цьому компетенцію (від лат. *competence* – приналежність по праву) у довідкових джерелах розглядають, як: 1) коло повноважень якого-небудь органу або посадової особи; 2) коло питань, в яких особа володіє знанням і досвідом; компетентністю [5, с. 247].

Доцільним і необхідним є визначення змісту компетентності. У наукових дослідженнях європейської системи освіти компетентність охоплює як загальні, або ключові вміння, базові вміння, ключові кваліфікації, навчальні вміння або навички, ключові уявлення, опорні знання; комплекс ставлень, цінностей, знань і навичок.

Загальноприйнятим на сьогодні, таким, що найбільш чітко характеризує структуру компетентності фахівця, є підхід (В. Байденко, В. Серіков, О. Овчарук, І. Родигіна та ін.), в якому, спираючись на рекомендації ЮНЕСКО, розрізняють:

- ключові компетентності, які характеризуються універсальністю, об'ємністю, «метапрофесійністю», «надпрофесійністю», «синтетичністю» тощо. Вони не пов'язані з конкретним навчальним предметом, а здобуваються під час навчально-виховного процесу й мають охоплювати такі якості особистості, «які дозволяють їй інтегруватись у широкий світовий соціокультурний контекст» (Н. Бібік);

- професійні компетентності;
- соціальні компетентності – готовність і здатність формуватись й жити в соціальній взаємодії.

Отже, сформовані компетентності дозволяють особистості визначати, тобто ідентифікувати й розв'язувати, залежно від ситуації, проблеми, характерні для певної сфери діяльності.

Сучасні науковці (Т. Браже, В. Буряк, І. Зязюн, А. Хуторської та ін.) здебільшого пов'язують поняття «професійна компетентність» з культурою майбутнього фахівця, його особистісними якостями та соціальними вміннями, з-поміж них: вміння будувати партнерські стосунки, здатність до кооперації, достатній рівень комфортності, толерантності, принциповості; вміння відстоювати власну думку, протистояти негативним впливам середовища; вміння пристосовуватись й ефективно діяти в мінливих соціокультурних умовах; вміння рахуватись з правами та бажаннями інших людей, з недоторканністю їхньої гідності тощо. Так, Б. Ларіонова зазначає, що власне «деякі особистісні, індивідуальні особливості» й забезпечують можливість реалізації професійно компетентною особою певної діяльності. Т. Браже зауважує на необхідність ціннісних орієнтацій фахівця, мотивів його діяльності, розуміння ним себе в світі й світу навколо себе, певного стилю взаємин із колегами, загальної культури, здатності до розвитку свого творчого потенціалу.

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Усі дослідники розрізняють за змістом професійну компетентність уже працюючого фахівця та професійну компетентність майбутнього фахівця. Якщо в першому випадку йдеться про здатність і спроможність фахівця (ключовим є переклад англ. ability як «здатність» – найбільш уживаного слова у визначенні компетентностей [2]), то в другому – більш коректним є використання терміна «готовність майбутнього фахівця» до виявлення своєї компетентності в можливій сфері професійної діяльності. Поняття «готовність» у цьому контексті означає стан, «при якому все зроблено, усе готово для чого-небудь», а здатність – у значенні «вміння, а також можливості робити які-небудь дії» [6].

Таким чином, професійна компетентність – це складне інтелектуальне, професійне та особистісне утворення, яке формується в процесі професійної підготовки, проявляється, вдосконалюється у фаховій діяльності. Відповідно до вимог технологічної освіти, професійна компетентність є складовою результату професійної підготовки майбутніх учителів технологій і креслення. Теоретичний аналіз дає підстави для висновку, що професійна підготовка майбутніх учителів технологій і креслення має реалізуватися на основі компетентнісного підходу та гарантувати студентам одержання, крім професійних знань у галузі педагогічної та технологічної освіти, також формування різноманітних компетентностей, завдяки яким майбутній учитель технологій і креслення набуває високої майстерності, комунікативних здібностей, вмінь приймати оптимальні рішення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Борисенко Н. Професійна підготовка майбутніх учителів технологій в умовах сучасного освітнього простору / Н. Борисенко // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2011. – № 4. – Ч. 2. – С. 295–301.
2. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / авт.-укладач Н. П. Новолокова. – Харків: Основа, 2011. – 176 с.
3. Коберник О. Сутнісна характеристика проектування педагогічного процесу / О. Коберник // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / гол. ред.: М. Т. Мартиноук. – Умань: ПП Жовтий О.О., 2012. – Ч. 2. – С. 101–110.
4. Оршанський Л. Структурна модель ступеневої підготовки сучасного вчителя трудового навчання / Л. Оршанський // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. – 2007. – № 8 – С. 36–40.
5. Професійна підготовка майбутнього вчителя до педагогічної діяльності: монографія / [О. А. Дубасенюк, Т. В. Семенюк, О. Є. Антонова]. – Житомир: Житомир. держ. пед. ун-т, 2003. – 192 с.
6. Сидоренко В. К. Що заважає подолати невідповідність підготовки вчителя трудового навчання потребам сучасної школи / В. К. Сидоренко // Трудова підготовка в сучасній школі. – 2013. – № 5. – С. 2–6.
7. Стешенко В. В. Теоретико-методичні засади фахової підготовки майбутнього вчителя трудового навчання в умовах ступеневої освіти: монографія / В. В. Стешенко. – Слов'янськ: СДПУ, 2004. – 188 с.

REFERENCES

1. Borysenko N. Profesijna pidgotovka majbutnih uchyteliv tehnologij v umovah suchasnogo osvith'ogo prostoru. Problemy pidgotovky suchasnogo vchytelja [professional preparation of future teachers of technologists in the conditions of modern educational space], 2011, Vol. 4, pp. 295–301.
2. Encyklopedija pedagogichnyh tehnologij ta innovacij [Encyclopaedia of pedagogical technologies and innovations], Kharkiv, Osнова, 2011. 176 p.
3. Kobernyk O. Sutnisna harakterystyka proektuvannja pedagogichnogo procesu [Essence description of planning of pedagogical process]. Zbirnyk naukovyh prac' Umans'kogo derzhavnogo pedagogichnogo universytetu imeni Pavla Tychny, Uman' : PP Zhovtyj O.O., 2012, Part 2, pp. 101–110.
4. Orshans'kyj L. Strukturna model' stupenevoi' pidgotovky suchasnogo vchytelja trudovogo navchannja [Structural model of sedate preparation of modern teacher of labour studies]. Naukovi zapysky Ternopil's'kogo nacional'nogo pedagogichnogo universytetu imeni Volodymyra Gnatjuka. Serija Pedagogika, Ternopil', TNPU, 2007, Vol 8, pp. 36–40.
5. Profesijna pidgotovka majbutn'ogo vchytelja do pedagogichnoi' dijal'nosti : monografija [Professional preparation of future teacher to pedagogical activity]. O. A. Dubasenjuk, T. V. Semenjuk, O. Je. Antonova]. Zhytomyr, Zhytomyr. derzh. ped. un-t, 2003. 192 p.
6. Sydorenko V. K. Shho zavzhaje podolaty nevidpovidnist' pidgotovky vchytelja trudovogo navchannja potrebam suchasnoi' shkoly [What mixes to overcome disparity of preparation of teacher of labour studies to the necessities of modern school]. Trudova pidgotovka v suchasnij shkoli, 2013, Vol. 5, pp. 2–6.
7. Steshenko V. V. Teoretyko-metodychni zasady fahovoi' pidgotovky majbutn'ogo vchytelja trudovogo navchannja v umovah stupenevoi' osvity, monografija [Theoretical and methodological principles of

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

professional preparation of future teacher of labour studies in the conditions of sedate education], Slov'jans'k, SDPU, 2004. 188 p.

УДК 378.62

Г. В. ТЕРЕЩУК, Ю. О. ТУРАНОВ, В. В. ПОНЯТИШИН

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ І ТЕХНОЛОГІЙ ДО ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОІНСТРУМЕНТУ

Вказано чинники, що визначають доцільність поглибленого вивчення електроінструменту майбутніми вчителями трудового навчання і технологій: зростання ринку електроінструменту; розробка нових типів інструменту; широке використання електроінструменту в домашніх майстернях і в умовах індивідуального виробництва; наявність питань щодо вивчення електроінструменту в програмах трудового навчання і навчання технологій, профільного навчання старшокласників, навчання учнів закладів професійно-технічної освіти. Встановлено організаційно-педагогічні умови формування у студентів умінь роботи електроінструментом: організація самоосвіти; розробка і впровадження у навчальний процес дидактичного забезпечення; здійснення професійної підготовки майбутніх учителів в умовах практико-орієнтованого навчання, виготовлення виробів з використанням електроінструменту.

Ключові слова: вчитель трудового навчання і технологій, електроінструмент, організаційно-педагогічні умови.

Г. В. ТЕРЕЩУК, Ю. А. ТУРАНОВ, В. В. ПОНЯТИШИН

ОРГАНИЗАЦИОННО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ТРУДОВОГО ОБУЧЕНИЯ И ТЕХНОЛОГИЙ К ИСПОЛЬЗОВАНИЮ ЭЛЕКТРОИНСТРУМЕНТОВ

Указаны факторы, определяющие целесообразность углубленного изучения электроинструмента будущими учителями трудового обучения и технологий: рост рынка электроинструмента; разработка новых типов инструмента; широкое использование электроинструмента в домашних мастерских и в условиях индивидуального производства, наличие вопросов по изучению электроинструмента в программах трудового обучения и обучения технологий, профильного обучения старшеклассников, обучение учащихся учреждений профессионально-технического образования. Установлены организационно-педагогические условия формирования у студентов умений работы электроинструментом: организация самообразования; разработка и внедрение в учебный процесс дидактического обеспечения; осуществление профессиональной подготовки будущих учителей в условиях практико-ориентированного обучения, изготовления изделий с использованием электроинструментов.

Ключевые слова: учитель трудового обучения и технологий, электроинструмент, организационно-педагогические условия.

G. TERESHCHUK, J. TURANOV, V. PONYATYSHYN

INSTITUTIONAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR TRAINING OF TEACHERS LABOUR TRAINING AND TECHNOLOGIES FOR POWER TOOLS

Factors that indicate the feasibility depth study of power future teachers of labor studies and Technology (growth of market power, the development of new types of instrument; widespread use of power tools in home workshops and in terms of individual production, availability issues concerning the study of power programs of labor training and learning technologies, profile education high school students, students learning vocational education). Defined organizational and pedagogical conditions of formation of students' skills of power tools, self-organization; development and implementation of the